GIOVANNI PITRUZZELLA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. május 5.[1]

C-256/21. sz. ügy

KP
kontra
TV,
Gemeinde Bodman-Ludwigshafen

(az Oberlandesgericht München [müncheni regionális felsőbíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Európai uniós védjegy (APFELZÜGE) – A nemzeti bíróság előtti jogvita – A védjegybíróságok hatásköre – Védjegybitorlási kereset – Viszontkereset – A védjegybitorlási keresettől való elállás”

I. Bevezetés

1. Az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság, Németország) által előterjesztett jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem az európai uniós védjegyről szóló 2017/1001 rendelet[2] 124. cikke a) és d) pontjának, valamint 128. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2. A kérelmet a KP, valamint TV és a Gemeinde Bodman-Ludwigshafen (Bodman-Ludwigshafen önkormányzata) között egy európai uniós szóvédjegy bitorlása miatt előterjesztett kereset és az e védjegy törlésére irányuló viszontkereset tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

3. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy az uniós védjegybíróság abban az esetben is hatáskörrel rendelkezik-e a védjegy törlése iránti viszontkereset tekintetében, ha e védjegy jogosultja elállt a védjegybitorlási alapkeresettől.

[1] Eredeti nyelv: olasz.

[2] Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.).

II. Jogi keret

A. Az uniós jog

4. A 2017/1001 rendelet (31), (32) és (33) preambulumbekezdése szerint:

„(31) Az európai uniós védjegyek oltalmának biztosítása érdekében a tagállamoknak – saját nemzeti jogrendszerükre figyelemmel – a lehető legkorlátozottabb számban ki kell jelölniük az európai uniós védjegyek bitorlásával és érvényességével összefüggő ügyekre hatáskörrel rendelkező első- és másodfokú nemzeti bíróságokat.

(32) Az európai uniós védjegyek érvényessége és bitorlása tárgyában hozott határozatoknak az Unió egész területére kiterjedő hatállyal kell bírniuk, ugyanis ez az egyetlen módja annak, hogy elkerülhetők legyenek a bíróságok, illetve a Hivatal által hozott határozatok közötti ellentmondások, továbbá, hogy megőrizhető legyen az európai uniós védjegyek egységes jellege. […]

(33) Az ugyanazon felek között azonos cselekmények tárgyában az európai uniós védjegyoltalom és az azzal egyidejűleg fennálló nemzeti védjegyoltalom alapján indult perekben el kell kerülni, hogy egymásnak ellentmondó ítéletek szülessenek. Ennek érdekében, ha a perek ugyanabban a tagállamban indultak, ezt a célt a nemzeti eljárási szabályok alapján kell megvalósítani, amelyeket e rendelet nem érint, ha a perek azonban különböző tagállamokban indultak, az 1215/2012/EU rendeletnek[3] a perek felfüggesztésére és a kapcsolódó perekre vonatkozó szabályait követő rendelkezések alkalmazása tűnik megfelelőnek.”

5. E rendelet 1. cikkének (2) bekezdése a következőket mondja ki:

„ Az európai uniós védjegyoltalom egységes, és az Unió egész területén azonos hatállyal rendelkezik: csak az Unió egésze tekintetében lajstromozható, ruházható át vagy lehet róla lemondani, illetve képezheti megszűnést megállapító vagy törlést kimondó, illetve használatát tiltó határozat tárgyát. Ha e rendelet eltérően nem rendelkezik, ezt az elvet kell alkalmazni.”

6. Az említett rendelet 6. cikkével összhangban az európai uniós védjegy lajstromozással szerezhető meg.

7. E rendelet 59. cikke (1) bekezdésének a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Az európai uniós védjegyet a Hivatalhoz benyújtott kérelem vagy a védjegybitorlási perben viszontkereset alapján törölni kell

a) a védjegy lajstromozására a 7. cikkben foglalt rendelkezések megsértésével került sor;

[…]”.

[3] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.).

8. E rendeletnek „A hivatal eljárása megszűnés vagy törlés esetén” címet viselő 5. szakaszában szereplő 63. cikkének (3) bekezdése a következőket állapítja meg:

„A megszűnés megállapítására irányuló, illetve a törlési kérelmet el kell utasítani, ha ugyanazon felek között ugyanazon kérdésben és jogalapon benyújtott kérelem tárgyában a Hivatal vagy a 123. cikkben említett európai uniós védjegybíróságok egyike korábban már érdemben határozott, és a Hivatalnak vagy az említett védjegybíróságnak a kérelemre vonatkozó határozata jogerőre emelkedett.”

9. A 2017/1001 rendelet 123. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok területükön a lehető legkorlátozottabb számban kijelölnek első- és másodfokon eljáró olyan nemzeti bíróságokat, amelyek az e rendelettel rájuk ruházott hatáskörben járnak el.”

10. A 2017/1001 rendelet 124. cikkének a) és d) pontja a következőképpen szól:

„Az európai uniós védjegybíróságnak a következő ügyekben van kizárólagos joghatósága:

a) az európai uniós védjegy bitorlásával összefüggő perek és – ha a nemzeti jog arról rendelkezik – az európai uniós védjegy bitorlásának kísérletével kapcsolatos perek;

[…]

d) a 128. cikk alapján az európai uniós védjegyoltalom megszűnésének megállapítására vagy az európai uniós védjegy törlésére irányuló viszontkeresetek.”

11. Az említett rendelet 127. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az európai uniós védjegybíróság az európai uniós védjegyoltalmat mindaddig érvényesnek tekinti, amíg azt az alperes az oltalom megszűnésének megállapítása vagy a védjegy törlése iránt előterjesztett viszontkeresetben vitássá nem teszi.”

12. A 2017/1001 rendelet 128. cikke értelmében:

„(1) A megszűnés megállapítására vagy a törlésre irányuló viszontkereset kizárólag az e rendelet szerinti megszűnési vagy törlési okokon alapulhat.

(2) Az európai uniós védjegybíróság a megszűnés megállapítására vagy a törlésre irányuló viszontkeresetet elutasítja, ha ugyanazon felek között ugyanazon kérdésben és jogalapon benyújtott kérelem tárgyában a Hivatal korábban jogerősen döntött.

[…]

(4) Azon európai uniós védjegybíróság, amelyhez európai uniós védjegyoltalom megszűnésének megállapítására vagy törlésére irányuló viszontkeresetet nyújtottak be, csak azt követően vizsgálhatja a viszontkeresetet, hogy az érdekelt fél vagy a bíróság tájékoztatta a Hivatalt a viszontkereset benyújtásának időpontjáról. Az erre vonatkozó információt a Hivatalnak rögzítenie kell a lajstromban. A Hivatalnak tájékoztatnia kell a bíróságot arról, ha az európai uniós védjegyoltalom megszűnésének megállapítására vagy törlésére irányuló kérelmet még a viszontkereset indítása előtt benyújtották, a bíróságnak pedig a kérelemről hozott határozat

jogerőre emelkedéséig vagy a kérelem visszavonásáig a 132. cikk (1) bekezdésével összhangban fel kell függesztenie az eljárást.

[…]

(6) Ha az európai uniós védjegybíróság az európai uniós védjegyoltalom megszűnésének megállapítása vagy a védjegy törlése céljából előterjesztett viszontkereset ügyében jogerős ítéletet hozott, az ítélet egy példányát a bíróság vagy a nemzeti eljárásban érintett felek valamelyike haladéktalanul megküldi a Hivatalnak. A Hivatal vagy az érdekelt felek tájékoztatást kérhetnek az ítélet megküldéséről. A Hivatalnak az ítéletre vonatkozó bejegyzést rögzítenie kell a lajstromban, és meg kell tennie azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy eleget tegyen az ítélet rendelkező részében foglaltaknak.

(7) Az európai uniós védjegybíróság az európai uniós védjegyoltalom megszűnésének megállapítása vagy a védjegy törlése iránt előterjesztett viszontkereset tárgyalásakor az európai uniós védjegy jogosultjának kérelmére és a felek meghallgatását követően az eljárást felfüggesztheti, és felhívhatja az alperest, hogy az általa megjelölt határidőn belül a megszűnés megállapítására irányuló, illetve törlési kérelmet nyújtson be a Hivatalhoz. Ha a kérelem benyújtására az előírt határidőn belül nem kerül sor, az eljárást folytatni kell, és a viszontkeresetet visszavontnak kell tekinteni. A 132. cikk (3) bekezdését alkalmazni kell.”

13. Az említett rendelet „Alkalmazandó jog” címet viselő 129. cikke értelmében:

„(1) Az európai uniós védjegybíróság e rendeletet alkalmazza.

(2) Az e rendelet által nem szabályozott, védjegyre vonatkozó valamennyi kérdésre az érintett európai uniós védjegybíróságnak a vonatkozó nemzeti jogot kell alkalmaznia.

(3) Ha e rendelet eltérően nem rendelkezik, az európai uniós védjegybíróság a székhelye szerinti államnak azokat az eljárási szabályait alkalmazza, amelyek irányadók a nemzeti védjegyekkel összefüggő azonos tárgyú perekben”.

14. E rendelet 132. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A 124. cikkben említett pert tárgyaló európai uniós védjegybíróság a nemleges megállapításra irányuló per kivételével, vagy ha a tárgyalást nyomós okból folytatni kell a felek meghallgatását követően hivatalból vagy a felek egyikének kérelmére – az ellenérdekű fél meghallgatását követően – felfüggeszti az eljárást, ha az európai uniós védjegy érvényessége tárgyában egy másik európai uniós védjegybíróság előtt előterjesztett viszontkereset alapján eljárás folyik, vagy a Hivatalhoz a megszűnés megállapítására irányuló vagy törlési kérelmet nyújtottak be.

(2) A Hivatal a megszűnés megállapítására irányuló vagy a törlési kérelem tárgyában folyó eljárás során a felek meghallgatását követően hivatalból vagy a felek egyikének kérelmére – az ellenérdekű fél meghallgatását követően – felfüggeszti az eljárást, ha az európai uniós védjegy érvényessége tárgyában európai uniós védjegybíróság előtt előterjesztett viszontkereset alapján eljárás folyik, kivéve, ha a tárgyalást nyomós okból folytatni kell. Az európai uniós védjegybíróság azonban az előtte folyó eljárásban részt vevő felek bármelyikének kérelmére – az eljárásban részt vevő felek meghallgatását követően – felfüggesztheti az eljárást. A Hivatal ebben az esetben folytatja az előtte felfüggesztett eljárást.

(3) Ha az európai uniós védjegybíróság az eljárást felfüggeszti, a felfüggesztés időtartamára ideiglenes, illetve biztosítási intézkedést hozhat.”

B. A német jog

15. A Zivilprozessordnung (a polgári perrendtartásról szóló német törvénykönyv; a továbbiakban: ZPO) 33. cikkének (1) bekezdése értelmében viszontkeresetet lehet benyújtani a keresetet elbíráló bírósághoz, ha az ellenkövetelés tárgya és az alapkereset tárgya vagy az azzal szemben benyújtott védekezés jogalapjai között jogi kapcsolat áll fenn.

16. A ZPO „Perfüggőség” című 261. cikke (3) bekezdésének 2. pontjában úgy rendelkezik, hogy a keresettel megkeresett bíróság hatáskörét nem érinti a hatáskört megalapozó körülmények megváltozása.

III. A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17. KP az APFELZÜGE európai uniós szóvédjegy jogosultja, amely védjegyet 2017. október 19-én lajstromozták a védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó Nizzai Megállapodás (a továbbiakban: Nizzai Megállapodás)[4] szerinti 35., 41. és 43. osztályba[5] tartozó szolgáltatások tekintetében. Nem vitatott, hogy az „Apfelzügle” kifejezés az alma betakarítására szolgáló kocsisort jelöli, amely több, traktor által vontatott pótkocsiból áll.

18. 2018. szeptember 26-án mind TV, mind Bodman-Ludwigshafen önkormányzata a Facebook fiókján keresztül friss alma gyűjtésére és kóstolására irányuló tevékenységet hirdetett meg Apfelzüglével megtett körút keretében.

19. KP ezért védjegybitorlási keresetet nyújtott be a Landgericht Münchenhez (müncheni regionális bíróság, Németország), amelyben azt kérte, hogy TV és Bodman-Ludwigshafen önkormányzata részére tiltsa meg az „Apfelzügle” kifejezés használatát az említett védjegy által megjelölt szolgáltatások tekintetében. Az alperesek e bíróság előtt viszontkeresetet nyújtottak be azon védjegy törlése iránt, amelynek KP a jogosultja.

20. A Landgericht München (müncheni regionális bíróság) előtt tartott tárgyaláson KP elállt a védjegybitorlási keresettől. Az elállás ellenére TV és Bodman-Ludwigshafen önkormányzata fenntartotta viszontkeresetét.

21. A Landgericht München (müncheni regionális bíróság) 2020. március 10-i ítéletével – a viszontkereseteket elfogadhatónak ítélve – a vitatott védjegyet csak a 41. osztályba tartozó szolgáltatások tekintetében törölte, az alperesek kérelmét a fennmaradó részében elutasította.

[4] Az 1957. június 15-i nizzai diplomáciai konferencián elfogadott, felülvizsgált és módosított Nizzai Megállapodás (*Recueil des Traités des Nations Unies*, 1154. kötet, I 18200. sz., 89. o.)

[5] A szóban forgó védjegy konkrétabban a következő szolgáltatásokra vonatkozott:
35. osztály: Áruk összeállítása az élelmiszerek és élvezeti cikkek területéről, különösen biobolt működtetése, amely regionális, kézzel előállított élelmiszereket és/vagy italokat forgalmaz.
41. osztály: Szórakoztatás; Kulturális tevékenységek; Tájékoztató rendezvények szervezése és lebonyolítása parasztgazdasággal kapcsolatban.
43. osztály: Étel és ital rendelkezésre bocsátásához kapcsolódó szolgáltatások Ideiglenes szállásadás; Étterem üzemeltetése; Vendéglátás.

22. Ezen ítélet ellen Bodman-Ludwigshafen önkormányzata fellebbezést nyújtott be az Oberlandesgericht Münchenhez (müncheni regionális felsőbíróság), és továbbra is azt kérte az eljáró bíróságtól, hogy a Nizzai Megállapodás szerinti 35. és 43. osztályba tartozó szolgáltatások tekintetében is adjon helyt a törlés iránti viszontkeresetnek.

23. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság) előadja, hogy az alapkeresettől való elállást követően először az alperesek által előterjesztett viszontkeresetek elfogadhatóságát kell értékelnie, és rámutat arra, hogy e tekintetben nem köti az elsőfokú bíróság határozata.

24. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy a németországi többségi álláspont szerint a jelen ügyhöz hasonló esetet nem a 2017/1001 rendelet, hanem az e rendelet 129. cikkének (3) bekezdésében foglalt hivatkozás alapján a német polgári eljárásra vonatkozó rendelkezések szabályozzák. Pontosabban a ZPO 261. cikke (3) bekezdésének 2. pontja alkalmazandó, amely szerint a védjegybíróságnak a törlés iránti viszontkereset elbírálására vonatkozó hatásköre független a védjegybitorlási kereset kimenetelétől, és ezért az nem szűnik meg az utóbbitól való elállás esetén.

25. A kérdést előterjesztő bíróság, kétségbe vonva ezt a megoldást, megjegyzi, hogy:

i. az európai uniós védjegy lajstromozása az Unió valamely intézményének – az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (a továbbiakban: Hivatal) – aktusa, és a nemzeti bíróságok nem rendelkeznek hatáskörrel az ilyen jogi aktusok megsemmisítésére a kifejezetten előírt kivételeket leszámítva;

ii. ezért a 2017/1001 rendelet 63. cikkének (1) bekezdése a Hivatalt e területen „elsődleges” hatáskörrel ruházza fel;

iii. ezzel szemben a nemzeti bíróságnak a védjegy érvényességére vonatkozó hatásköre a 2017/1001 rendelet 124. cikkének d) pontjában meghatározott, kizárólag a viszontkereset benyújtása esetén felmerülő kivételes esetnek minősül, és e hatáskört az indokolja, hogy azon alperes számára, akivel szemben védjegybitorlási keresetet nyújtottak be, lehetővé kell tenni, hogy ugyanabban az eljárásban védekezési eszközt vehessen igénybe;

iv. a Hivatal hatáskörének elsődleges jellege a 2017/1001 rendelet 128. cikkének (7) bekezdéséből is következik, amely szerint a védjegyjogosult kérheti, hogy a törlés iránti kereset tárgyában hozott határozatot ne a nemzeti bíróság vizsgálja meg, hanem arra a Hivatal előtti eljárás keretében kerüljön sor.

26. Ennek figyelembevételével az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság) szerint az európai uniós védjegybíróság nem dönthet a 2017/1001 rendelet 128. cikke értelmében vett, az európai uniós védjegy törlése iránti viszontkeresetről, ha elálltak azon védjegybitorlási keresettől, amelyre benyújtották a viszontkeresetet, mivel ebben az esetben már nincs szükség az alperes ilyen védekezési eszközének elismerésére. Egyébiránt egy olyan megállapításról van szó, amely magából a 2017/1001 rendeletből is levezethető, így a nemzeti jogszabályokra való hivatkozás nem releváns.

27. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ezt az értelmezést támasztja alá a 2017. október 19-i Raimund ítélet [6] (a továbbiakban: Raimund ítélet) is, amely szerint a törlés iránti keresetet a védjegybitorlási keresetet megelőzően kell megvizsgálni. Továbbá az nem róna túlzott és aránytalan terhet a viszontkeresetet benyújtó alperesre, mivel a 2017/1001 rendelet 63. cikke alapján továbbra is lehetősége lenne a Hivatalhoz fordulni.

28. E körülményekre tekintettel az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság, Németország) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2017/1001 rendelet 124. cikkének d) pontját és 128. cikkét, hogy az európai uniós védjegybíróság még azt követően is rendelkezik hatáskörrel az európai uniós védjegynek a rendelet 128. cikke értelmében vett viszontkeresettel kért törléséről való döntéshozatalra, hogy az ezen európai uniós védjegyre alapított, a 124. cikk a) pontja értelmében vett védjegybitorlási keresettől érvényesen elálltak?”

IV. A Bíróság előtti eljárás és a felek észrevételeinek összefoglalása

29. Bodman-Ludwigshafen önkormányzata és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be a jelen eljárásban a Bíróság alapokmányának 23. cikke alapján.

30. Boldman-Ludwigshafen önkormányzata úgy véli, hogy a viszontkeresetet a védjegybitorlási keresettől független önálló jogorvoslatnak kell tekinteni, és a rendeletnek a szóban forgó esetre vonatkozó konkrét rendelkezéseinek hiányában a német polgári perrendtartásról szóló törvénykönyvet kell alkalmazni, amely szerint a keresettel megkeresett bíróság hatáskörét nem érinti az e hatáskörét megalapozó körülmények megváltozása. Ezért azt javasolja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre igenlő választ adjanak.

31. A Bizottság ezzel szemben kizárja, hogy a nemzeti bíróság azt követően is hatáskörrel rendelkezik az európai uniós védjegy törlésére vonatkozó viszontkereset tárgyában való döntéshozatalra, hogy érvényesen elálltak a védjegybitorlási alapkeresettől. E következtetés igazolására különösen a védjegy törlése iránti viszontkereset járulékos jellegére helyezi a hangsúlyt: az alperes védekezéséről van szó, amely csak a védjegybitorlási kereset keretében gyakorolható, és amely így szükségszerűen függ ez utóbbi meglététől, és ezért nem tekinthető függetlennek.

V. Jogi értékelés

32. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság) annak eldöntését kéri a Bíróságtól, hogy a 2017/1001 rendelet alapján az uniós védjegybíróság még a keresettől való érvényes elállást követően is rendelkezik-e hatáskörrel az európai uniós védjegynek az azon alperes viszontkeresetével kért törléséről való döntéshozatalra, akivel szemben a védjegybitorlási keresetet benyújtották.

[6] C-425/16, EU:C:2017:776.

A. A törlés iránti viszontkereset a 2017/1001 rendelet rendszerében

33. A kérdést előterjesztő bíróság által felvetett hatásköri kérdés vizsgálatának előfeltétele a viszontkereset fogalmának értelmezése, valamint annak értékelése, hogy a viszontkereset az alapkeresethez képest önálló vagy járulékos jellegű-e.

34. Ha ugyanis ezt a kérelmet – a Bizottság javaslata szerint – az alapkeresethez képest járulékos jellegűnek tekintenénk, az természeténél fogva az alapkereset sorsát osztaná. Ezért ebben az esetben a *simul stabunt simul cadent* elvet kell alkalmazni. Ha viszont a viszontkereset az önálló kérelem jellemzőivel bír, azt nem érintenék az alapkeresetet esetlegesen megszüntető események.

35. Bár a „viszontkereset” kifejezés a 2017/1001 rendelet számos rendelkezésében megtalálható, ez utóbbiak nem adnak meghatározást az általa megjelölt fogalomról, és nem tartalmaznak kifejezett utalást sem a tagállami jogra az e kifejezésnek tulajdonítandó jelentés és terjedelem tekintetében. Ezért úgy vélem, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával összhangban a „viszontkereset” fogalmát különösen a 2017/1001 rendelet 128. cikke értelmében az uniós jog önálló fogalmának kell tekinteni, és az Unió területén egységesen kell értelmezni, az említett rendelkezések kifejezéseinek, valamint szövegkörnyezetének, és azon szabályozás célkitűzéseinek figyelembevételével, amelynek az részét képezi.[7]

36. Véleményem szerint kizártnak kell tekinteni a nemzeti eljárási szabályozásban alkalmazott minősítések alkalmazását, annak ellenére, hogy a 2017/1001 rendelet 129. cikkének (3) bekezdése értelmében e szabályozások alkalmazandók, ha a rendelet másként nem rendelkezik. A viszontkereset fogalma terjedelmének a 2017/1001 rendelet szerinti értelmezése ugyanis – amint azt később látni fogjuk – érinti a Hivatal és a védjegybíróságok vonatkozó hatásköreinek meghatározását. Ilyen körülmények között helyénvaló, hogy e rendelet keretében ezt a fogalmat objektív módon, a nemzeti jogszabályoktól függetlenül alkalmazzák.

37. Amint azt Campos Sánchez Bordona főtanácsnok a Raimund ügyre vonatkozó indítványában helyesen megjegyezte, „viszontkereset” alatt általában az alperes által egy vele szemben indított eljárás során a felperessel szemben ugyanazon bíróság előtt azzal a céllal benyújtott kérelmet kell érteni, hogy az ellenfele állításainak egyszerű elutasításától különböző előnyt érjen el. A viszontkereset céljaiként el szokták ismerni a pergazdaságosságot és azon veszély elkerülését, hogy egymásnak ellentmondó ítéletek szülessenek.[8]

38. A fentiek fényében meg kell jegyezni, hogy a 2017/1001 rendelet – amelynek célja a (4) preambulumbekezdése szerint a védjegyekre vonatkozó olyan uniós rendelkezések megalkotása, „amelyek révén a vállalkozások egyetlen eljárási rend keretében egységes oltalmat élvező, az Unió területének egészére kiterjedő hatályú európai uniós védjegyet

7 Lásd ebben az értelemben: 2022. január 20-i Landeshauptmann von Wien (A huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár jogállás elvesztése) ítélet (C-432/20, EU:C:2022:39, 28. pont); 2021. szeptember 16-i The Software Incubator ítélet (C-410/19, EU:C:2021:742, 30. pont); 2020. január 29-i Sky és társai ítélet (C-371/18, EU:C:2020:45, 74. pont).

8 Lásd: Campos Sánchez Bordona főtanácsnok indítványa (C-425/16, EU:C:2017:479, 17. lábjegyzet). Lásd még analógia útján: 2018. május 31-i Nothartová ítélet (C-306/17, EU:C:2018:360, 21. és 22. pont); 2004. május 27-i Bizottság kontra IAMA Consulting ítélet (C-517/03, még nem tették közzé, EU:C:2004:326, 17. pont); 2013. szeptember 16-i GL2006 Europe kontra Bizottság ítélet (T-435/09, EU:C:2013:439, 42. pont).

szerezhetnek”[9] – az európai uniós védjegyek érvényességének felülvizsgálatára vonatkozó összetett rendszert hoz létre, amelyben mind a Hivatal, mind a védjegybíróságok számára szerepet szán.[10]

39. Az európai uniós védjegy törlése iránti keresetre a jogalkotó egy olyan közvetlen és központosított közigazgatási eljárást épített ki, amelyet a Hivatal folytat le az uniós bíróság felügyelete mellett. A 2017/1001 rendelet 63. cikke értelmében ugyanis az európai uniós védjegy törlése iránti kérelem elbírálására irányuló hatáskör elsődlegesen a Hivatalt illeti meg, amelynek határozatai megtámadhatók az ugyanezen Hivatalnál felállított fellebbezési tanácsok előtt, amelyek határozataival szemben pedig a Törvényszék előtt lehet keresettel élni.[11]

40. Ezzel szemben a védjegybíróságok „kizárólagos” joghatósággal rendelkeznek – a 2017/1001 rendelet 124. cikkének d) pontja értelmében – abban az esetben, amikor az előttük indított védjegybitorlási eljárásban a védjegy törlése iránt viszontkeresetet nyújtanak be.[12]

41. A védjegybíróságok ilyen joghatósággal való felruházásának – összhangban az uniós jogalkotó azon döntésével, hogy az uniós védjegybitorlással kapcsolatos jogviták vizsgálatát szakosított nemzeti bíróságok elé irányítsa – kettős célja van. Egyrészt lehetővé teszi az alperes számára, hogy a bíróság előtt a védjegy érvényességének vitatására kiterjedő érdemi védekezést terjeszthessen elő a Hivatal e területre vonatkozó, főszabály szerinti hatásköre ellenére. Másrészt a megfelelő igazságszolgáltatás szándékát tükrözi, lehetővé téve a felek számára, hogy ugyanazon eljárás keretében ugyanazon bíróság döntsön a kölcsönös követeléseikről. Ennélfogva azt az uniós védjegyek oltalmának biztosítására irányuló – a 2017/1001 rendelet (32) és (33) preambulumbekezdéséből levezethető – követelmény is alátámasztja, elkerülve az egymásnak ellentmondó határozatokat és megőrizve az európai uniós védjegyoltalom egységes jellegét.

42. Azt is meg kell jegyezni, hogy a 2017/1001 rendelet 127. cikkének (1) bekezdése a védjegybíróságok előtti eljárások tekintetében az európai uniós védjegy érvényességének vélelmét írja elő, amely csak akkor dönthető meg, ha az alperes törlés iránti viszontkeresetet nyújt be.[13] Más szóval, az alperes nem hivatkozhat pusztán kifogásként az európai uniós védjegy

[9] Az európai uniós védjegyoltalom egységes jellegét a 2017/1001 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése határozza meg, lásd a jelen indítvány 5. pontját.

[10] Ez a rendszer ugyanaz mind a védjegyoltalom megszüntetése, mind a védjegy törlése esetén. Tekintettel az alapeljárás tárgyára, az alábbiakban kizárólag a törlés iránti keresetekre – akár alapkeresetről, akár viszontkeresetről van szó – vonatkozó szabályozásra hivatkozom.

[11] Lásd a 66–72. cikket. Ugyanezt az eljárást írja elő a 63. cikk az európai uniós védjegyoltalom megszüntetésével kapcsolatos jogvita esetén.

[12] Meg kell jegyezni, hogy a Hivatalhoz benyújtott, az európai uniós védjegy törlése iránti elsődleges kérelmek elbírálására vonatkozó kizárólagos hatásköre megkerülésének elkerülése érdekében a 2017/1001 rendelet 127. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy e védjegyoltalom érvényessége nem képezheti nemleges megállapítás iránt indított per tárgyát. A viszontkereset keretében érvényesíthető törlési okok kizárólag a 2017/1001 rendelet 59. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltétlen törlési okok, valamint a rendelet 60. cikkének (1) és (2) bekezdésében felsorolt viszonylagos törlési okok.

[13] Ez a vélelem az oltalom megszűnésének megállapítása iránti viszontkeresettel is megdönthető, bár ebben az esetben inkább a védjegyhez kapcsolódó tulajdonjog érvényesíthetősége, mintsem annak jogi érvényessége vitatott.

érvénytelenségére kizárólag a felperes keresete megalapozottságának vitatása céljából,[14] hanem egyúttal kifejezetten kérnie kell az európai uniós védjegybíróságtól, hogy törölje az említett védjegyet.[15]

43. Amint azt Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok a Raimund ügyre vonatkozó indítványában megjegyezte,[16] ez a választás összhangban áll a védjegyoltalom egységes jellegével, amely választás az érvényességgel kapcsolatos döntéshozatalt támogatja, ami megmagyarázza e határozatnak az Unió egész területére kiterjedő hatályát. Azok az ítéletek, amelyekben a védjegyet a viszontkeresetnek helyt adva törlik, *erga omnes* hatályúak, és a 2017/1001 rendelet 128. cikkének (6) bekezdésével összhangban a Hivatalnak az ítéletre vonatkozó bejegyzést rögzítenie kell a lajstromban, és meg kell tennie azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy eleget tegyen az ítélet rendelkező részében foglaltaknak.[17]

44. A fentiekből egyértelműen kitűnik, hogy kapcsolat áll fenn az eredeti védjegybitorlási kereset és a védjegy törlése iránti viszontkereset között. Ez utóbbit valójában „járulékosan" a védjegybitorlás megállapítására irányuló eljárás keretében gyakorolják, és annak – legalábbis részben – védekező célja van, és ha annak helyt adnak, az az alapkereset elutasítását eredményezheti.

45. A viszontkereset célja ugyanakkor nem korlátozódik erre: az az ipari tulajdonjog *erga omnes* hatályú megszűnéséhez vezethet, és így túlmutat az eljáráson és az alperes puszta védekezési szükségletein, akinek – amint azt a vizsgált eset egyértelműen mutatja – a védjegybitorlási keresettől való elállás esetén is fennmarad az ahhoz fűződő érdeke, hogy a keresetének helyt adjanak.

46. A fentiekre tekintettel úgy vélem, hogy – a Bizottság állításával ellentétben – a védjegy törlésére irányuló, a 2017/1001 rendelet 128. cikke szerinti viszontkereset nem pusztán járulékos jellegű a védjegybitorlási alapkeresethez képest, hanem még ha nem is teljesen önálló, de legalábbis hibrid jelleggel bír, amely ellenálló képességgel ruházza fel a védjegybitorlási keresettel kapcsolatos megszüntető eseményekkel szemben.

47. A Bizottság által az írásbeli észrevételeiben előadott érvek véleményem szerint nem alkalmasak arra, hogy megkérdőjelezzék ezt a következtetést. Egyrészt a viszontkeresetnek a 2017/1001 rendelet 127. cikkének (1) bekezdése szerinti esetlegessége – amely kereset egy már megindult eljárás keretébe illeszkedik[18] – és annak a védjegybitorlási perben kizárólag az alperes által történő benyújthatósága nem más, mint előterjesztésének eljárási feltételei, és nem teszik

[14] A védjegy törlésének puszta kifogás útján történő vitatása tilalmának terjedelmét kiterjesztette a közösségi védjegyről szóló 207/2009/EK tanácsi rendelet és a közösségi védjegyről szóló 40/94/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 2868/95/EK bizottsági rendelet módosításáról, valamint a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalnak (védjegyek és formatervezési minták) fizetendő díjakról szóló 2869/95/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló. 2015. december 16-i (EU) 2015/2424 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 21. o., helyesbítések: HL 2016. L 71., 322. o.; HL 2016. L 110., 4. o.; HL 2016. L 267., 1. o.; HL 2017. L 142., 104. o.), amely módosította az európai uniós védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK rendelet (HL 2009. L 78., 1. o., helyesbítés: HL 2017. L 142., 104. o.) 99. cikkének (3) bekezdését, amely abban az esetben tette lehetővé ilyen kifogás előterjesztését, ha az érvénytelenségre az alperes korábbi joga érdekében hivatkoztak.

[15] A Raimund ítélet alapjául szolgáló alapeljárásban a védjegybitorlási eljárás alperese egyrészt törlési kifogást, másrészt – ugyanazon bíróság előtt az osztrák eljárásjog által megengedett külön eljárásban – törlés iránti viszontkeresetet terjesztett elő, mindkét esetben a védjegy lajstromozása során tanúsított rosszhiszeműségre hivatkozva. Az ítéletben a Bíróság lényegében kifejtette, hogy a védjegybíróság nem utasíthatja el az európai uniós védjegyre vonatkozó törlési ok alapján a védjegybitorlási keresetet anélkül, hogy előbb a védjegybitorlási per alperese által törlés iránt előterjesztett és ugyanezen a törlési okon alapuló viszontkeresetnek helyt adott volna (lásd: 35. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

[16] C-425/16, EU:C:2017:479, 62–63. pont.

[17] Ugyanez a szabályozás vonatkozik arra az esetre, ha az oltalom megszűnésének megállapítására irányuló viszontkeresetnek adnak helyt.

[18] Vagyis egy ilyen eljárásra épül, lásd a Raimund ítélet alapjául szolgáló ügy tárgyát képező alapeljárás körülményeit.

lehetővé az annak jellegére vonatkozó következtetések levonását. Másrészt, amint azt már kifejtettem, a 2017/1001 rendelet 127. és 128. cikkének rendelkezései nemcsak azt teszik lehetővé, hogy a védjegybitorlási perben az alperes az európai uniós védjegy érvényességének vélelmét megdöntve érdemben védekezzen, hanem elismerik az ahhoz való jogát is, hogy a viszontkeresetben a védjegyet törlő *erga omnes* hatályú ítélet meghozatalát kérje, amely ítélet jogerőre emelkedését követően jogalapot jelent az európai uniós védjegyek lajstromából való törléshez. [19]

48. Végezetül a Bizottság, valamint a kérdést előterjesztő bíróság által javasoltakkal ellentétben nem hiszem, hogy a Raimund ítéletből olyan értelmezést alátámasztó érveket lehetne levezetni, amely szerint a viszontkereset azon eljárás megszüntető eseményeit követi, amelybe illeszkedik. Ez az ítélet ugyanis csak annak megállapítására korlátozódik, hogy a törlés iránti viszontkeresetnek a védjegybitorlási kereset elutasítását megelőzően helyt kell adni, amennyiben ugyanazon törlési okokat egyszerű kifogásként is felhozták. Ez az ítélet azonban semmit sem mond a védjegybitorlási keresettől való elállás azon eljárási kérdésre gyakorolt hatásairól, amelyhez a viszontkereset kapcsolódik.

49. A 2017/1001 rendelet 128. cikke szerinti viszontkereset jellegére vonatkozóan a jelen indítvány 46. pontjában levont következtetés összhangban van azzal az értelmezéssel, amelyet a Bíróság az eljárási jog ezen intézményéről a Brüsszeli Egyezmény által létrehozott rendszer keretében ad, [20] amely először a 44/2001 rendeletbe, [21] majd a jelenleg hatályos 1215/2012 rendeletbe került be.

50. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a joghatóságról, valamint az ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló fent említett szabályozás a közösségi és az uniós védjegyről szóló, az idők során egymást követő különböző rendeletekben következetesen kifejezett hivatkozás tárgyát képezte, amelyet minden esetben alkalmazni rendeltek az e rendeletek által létrehozott szabályozási rendszereken belül. Így a közösségi védjegyről szóló 40/1994 rendelet és a 2017/1001 rendelet – amelyek megelőzték a 2017/1001 rendeletet – a Brüsszeli Egyezményre, illetve a 44/2001 rendeletre utaltak, kiterjesztve azok alkalmazását az európai uniós védjegyek szabályozására is annak érdekében, hogy a közösségi védjegyekkel kapcsolatos keresetek tekintetében megosszák a joghatóságot a különböző tagállamok között. [22] Jelenleg a 2017/1001 rendelet 122. cikke mondja ki e szabályozás alkalmazását „az európai uniós védjegybejelentésekkel és az európai uniós védjegyekkel összefüggő ügyekben, valamint nemzeti védjegyekkel és európai uniós védjegyekkel összefüggő, egyidejűleg vagy egymást követően indított ügyekben”, ha maga a rendelet másként nem rendelkezik, és a (2) bekezdésben kifejezetten utal az e tárgyra vonatkozó legújabb szabályozásra, nevezetesen az 1215/2012 rendeletben foglalt szabályozásra.

[19] Lásd a 2017/1001 rendelet 128. cikkének (6) bekezdését.

[20] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezmény (HL 1975. L 204., 28. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény).

[21] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet ((HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet 4. kötet 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.).

[22] Lásd különösen i. a 40/1994 rendelet preambulumbekezdését, amelynek értelmében „a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló Brüsszeli Egyezmény rendelkezéseit a közösségi védjegyekkel összefüggő valamennyi perre alkalmazni kell […]”; ii. a 207/2009 rendelet 94. cikkét, amely a 44/2001/EK rendeletnek az európai uniós védjeggyel kapcsolatos eljárásokra való alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat állapítja meg.

51. A fentiek alapján tehát úgy tűnik számomra, hogy a viszontkereset fogalmát a joghatóságról szóló fent említett rendeletekkel és az ezekkel foglalkozó ítélkezési gyakorlattal összhangban kell értelmezni.[23]

52. A fentiek alapján megjegyzem, hogy már az 1995. július 13-i Danværn Production ítélettől[24] fogva, amelyben a Bíróságnak arról kellett határoznia, hogy az alperes által benyújtott kártérítési kérelmet a Brüsszeli Egyezmény 6. cikkének 3. pontja[25] értelmében vett „viszontkeresetnek" kell-e tekinteni, egyértelmű különbséget kell tenni a felperes kérelmétől elhatárolható, annak elmarasztalása iránti kérelmet tartalmazó viszontkereset, valamint az egyszerű kifogás között, amely egy védekezési eszköz, és az alapkeresethez képest nem rendelkezik önállósággal, és kizárólag az alapkereset megbénítására irányul.[26] A kérdést Léger főtanácsnok is behatóan vizsgálta a fent említett ítélet alapjául szolgáló ügyben. Indítványában többek között kiemelte, hogy a viszontkereset „az eljárás során az így felperessé váló alperes által előterjesztett új kérelem […]", „külön marasztalásra irányuló kérelmet tartalmaz, nem korlátozódik az eredeti felperes követeléseinek elutasítására", valamint lefolyása és sorsa „független az alapkeresettől, így nem szűnik meg a felperes keresettől való elállása esetén".[27]

53. A Bíróság újabban a 2016. október 12-i Kostanjevec ítéletben[28] foglalkozott a viszontkereset fogalmával, amely ítélet többek között a 44/2001 rendelet 6. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozott. Ez alkalommal a Bíróság kimondta, hogy a viszontkereset „lényegében az alperes elmarasztalása iránti olyan külön kérelmet érint, amely adott esetben az alperes által követeltet meghaladó összegre is irányulhat, és akkor is érvényesíthető, ha az alperes követelését elutasították".[29]

54. Végső soron tehát az imént hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján az az álláspont nyer megerősítést, amely szerint a viszontkereset az alperes saját jogorvoslati lehetősége, aki – kihasználva a felperes vele szemben benyújtott keresetét – ugyanabban az eljárásban kiterjeszti

[23] Figyelembe kell venni továbbá, hogy a Brüsszeli Egyezmény 6. cikkének (3) bekezdésében, a 44/2001 rendelet 6. cikkének (3) bekezdésében és jelenleg az 1215/2012 rendelet 8. cikkének (3) bekezdésében használt terminológia pontosan egybeesik a 2017/1001 rendeletben foglalttal (például a „Widerklage" kifejezés németül, a „counterclaim" kifejezés angolul, a „demande reconventionnelle" kifejezés franciául, a „domanda riconvenzionale" kifejezés olaszul).

[24] 1995. július 13-i Danværn Production ítélet (C-341/93, EU:C:1995:239).

[25] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezmény (HL 1975. L 204., 28. o.). A fent említett 6. cikk (3) bekezdése lehetővé tette az alperes számára, hogy viszontkeresetet nyújtson be a felperessel szemben az alapkeresettel megkeresett bíróság előtt, függetlenül e bíróság joghatóságának alapjától, a fórumok széttagoltságának elkerülése érdekében, feltéve, hogy szerződéses vagy ténybeli kapcsolat áll fenn a felperes keresetével (lásd e tekintetben: Léger főtanácsnok Danværn Production ügyre vonatkozó indítványa,C-341/93, EU:C:1995:139, 7. pont).

[26] Lásd: 1995. július 13-i Danværn Production ítélet (C-341/93, EU:C:1995:239, 12. pont); a Bíróság többek között megjegyezte, hogy „a tagállamok nemzeti joga általában két helyzet között tesz különbséget. Egyrészt van az a helyzet, amelyben az alperes a felperessel szemben fennálló állítólagos követelésének fennállására hivatkozik, amely azzal a hatással jár, hogy az általa érvényesíteni kívánt követelés részben vagy egészben megszűnik. Másrészt van az a helyzet, amelyben az alperes ugyanabban a perben előterjesztett külön keresettel a felperes arra való kötelezését kéri, hogy fizesse meg részére tartozását. Ez utóbbi esetben a külön keresetben a felperes által követeltnél magasabb összeg [is] követelhető, amely még a felperes keresetének elutasítása esetén is tovább követelhető". A fent említett ítélet 17. pontja arra is rámutat, hogy a nemzeti jogrendszerekben különböző kifejezések léteznek a két helyzet megjelölésére. Különösen a viszontkereset és a kártérítési kifogás tekintetében a francia jog különbséget tesz a „demande reconventionnelle" és a „moyens de défense au fond" között; az angol jog a „counter-claim" és a „set-off as a defence" között; a német jog a „Widerklage" és a „Prozeßaufrechnung" között, az olasz jog pedig a „domanda riconvenzionale" és az „eccezione di compensazione" között.

[27] Léger főtanácsnok Danværn Production ügyre vonatkozó indítványa (C-341/93, EU:C:1995:139, 25. és 26. pont).

[28] 2016. október 12-i Kostanjevec ítélet (C-185/15, EU:C:2016:763).

[29] 2016. október 12-i Kostanjevec ítélet (C-185/15, EU:C:2016:763, 32. pont). Ez a megállapítás összhangban van Kokott főtanácsnok ugyanezen ügyre vonatkozó indítványával (Kokott főtanácsnok Kostanjevec ügyre vonatkozó indítványa, C-185/15, EU:C:2016:397, 39–41. pont), amelynek értelmében „a viszontkeresetnek tehát a felperesi követeléstől elhatárolható, külön marasztalásra irányuló kérelmet kell tartalmaznia […]. Az ilyen kérelem nem pusztán az ellenérdekű fél […] keresetével szembeni védekezés eszközének minősül."

az eldöntendő kérdést, és önálló viszontkeresetet nyújt be, amely túlmutat a felperes keresetének puszta elutasítására irányuló kérelmen, és amely az e keresetet megszüntető eseményektől függetlenül is érvényesíthető.

B. A perpetuatio fori elvének alkalmazhatósága

55. Attól még, hogy ily módon bizonyítást nyert, hogy a viszontkereset nem csupán járulékos jelleggel bír, nem mondhatjuk azt, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés megválaszolásra került. Ebben a szakaszban ugyanis az a kérdés, hogy a védjegybitorlási kereset megszűnését követően a viszontkereset elbírálására vonatkozó hatáskört a 2017/1001 rendelet 63. cikkében foglalt, elsődleges kereseti kérelem útján benyújtott törlési kérelemre irányadó szabályok alapján kell-e meghatározni, és ebből következően azzal a Hivatalt rendelkezik, vagy egyéb elvek alapján azzal továbbra is a keresettel megkeresett védjegybíróság rendelkezik.

56. A kérdést előterjesztő bíróság a Bizottsághoz hasonlóan úgy véli, hogy a védjegybíróság hatáskörének kivételes jellegéből, amely abból a tényből eredeztethető, hogy az mint nemzeti bíróság csak kivételes esetekben semmisítheti meg az európai uniós védjegy lajstromozására vonatkozó aktushoz hasonló uniós jogi aktusokat, az vezethető le, hogy a hatáskört a Hivatalra kell ruházni.

57. Emellett a javaslatot alátámasztandó az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság) úgy ítéli meg, hogy a 2017/1001 rendelet rendszerint a Hivatalt részesíti előnyben az érvényesség felülvizsgálatánál. Ez az előnyben részesítés különösen a rendelet 128. cikkének (7) bekezdéséből vezethető le, amely szerint a védjegyjogosult kérelmére a védjegybíróság dönthet arról, hogy a Hivatal határozzon a törlés iránti keresetről.

58. Szerintem a két érv nem döntő.

59. Mindenekelőtt úgy tűnik számomra, hogy az európai uniós védjegyek érvényességének kérdésében a Hivatal és a védjegybíróságok közötti hatáskörmegosztás nem jelent főszabály-kivétel viszonyt az előbbi és az utóbbi hatásköre viszonylatában, hanem inkább egymást kiegészítő kapcsolat jellemzi a jogszabály céljának elérése érdekében, amely – amint azt már említettem – e védjegyek oltalmának biztosítása, elkerülve a bíróságok és a Hivatal egymásnak ellentmondó határozatait és megőrizve az uniós védjegyoltalom egységes jellegét.

60. Amint ugyanis arra Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok a Raimund ítélet alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítványában rámutatott, az európai uniós védjegyek lajstromozási eljárásától eltérően, „amely az EUIPO kizárólagos – a nemzeti bíróság valamennyi határozata számára áttörhetetlen – feladataként került meghatározásra”, a valamely európai uniós védjegy érvénytelenségének megállapítására vonatkozó hatáskör „meg van osztva” a védjegybíróságok és a Hivatal között. [30]

[30] Lásd: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok Raimund ügyre vonatkozó indítványa (C-425/16, EU:C:2017:479, 83. pont). Lásd még analógia útján a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.) tekintetében: 2012. február 16-i Celaya Emparanza y Galdos International ítélet (C-488/10, EU:C:2012:88, 48. pont), ahol kiemelésre kerül, hogy „ami […] a lajstromozott közösségi formatervezési minták megsemmisítése iránti kérelmeket illeti, a rendelet azt a megoldást választotta, hogy azok elintézését központilag az OHIM végzi, ugyanakkor ezt az elvet áttöri némileg a közösségi formatervezési bíróságok arra vonatkozó lehetősége, hogy a bitorlási vagy a bitorlás kísérlete miatti keresetek alapján indult eljárásokban előterjesztett, lajstromozott közösségi formatervezési minta oltalmának megsemmisítésére irányuló viszontkereseteket elbírálhatják”.

61. De még ha ezt el is szeretnénk ismerni, nem tűnik úgy számomra, hogy a védjegybíróság törlés iránti viszontkereset elbírálására vonatkozó hatáskörének kivételes jellege befolyásolhatja a feltett kérdés megválaszolását. Kétségtelen ugyanis, hogy a viszontkereset benyújtásakor az egy olyan ügyhöz kapcsolódott, amelynek tekintetében a védjegybíróság rendelkezett hatáskörrel. Ehhez „dinamikus" nézőpontból hozzáteszem, hogy a keresetnek az előző pontokban széles körben tárgyalt viszontkereseti jellege eredeti jellegű, létezésénél fogva a benyújtásakor fennálló helyzethez kapcsolódik, a későbbi eljárási fejleményektől függetlenül. Más szóval, a viszontkereset nem válik elsődlegessé az eljárást megindító alapkereset megszűnése miatt.

62. Tehát, még ha el is szeretnénk ismerni a védjegybíróságok hatáskörének kivételes jellegét, úgy vélem, hogy ez a hatáskör fennállna az alapeljáráséhoz hasonló helyzetben is, amelyben az alapkeresettől elálltak. Nem a nemzeti bíróságok hatáskörének analóg alkalmazásáról van szó, amelyet e hatáskör kivételes természete tilt, hanem annak rendes alkalmazásáról a rendelkezés által kifejezetten megjelölt esetben.

63. Ami a 2017/1001 rendelet 128. cikkének (7) bekezdését illeti, nem tagadható, hogy az uniós jogalkotó azon szándékát fejezi ki, hogy előmozdítsa a védjegy érvényességének és a kapcsolódó jog megszűnéséhez vezető események Hivatal általi központosított értékelését. Kiemelem továbbá, hogy a rendelet 132. cikkének (2) bekezdése is ugyanebbe az irányba mutat, amely még abban az esetben is, ha a védjegybíróság a keresettel korábban megkeresett szerv, lehetővé teszi, hogy e bíróság a fél kérelmére az előtte folyamatban lévő eljárást a Hivatal döntéshozataláig felfüggessze, amely előtt később indítottak eljárást ugyanezen tárgyban.

64. Ezek a szabályok azonban ahelyett, hogy azt az álláspontot támasztanák alá, amely szerint a védjegybíróság hatásköre a védjegybitorlási keresettől való elállás következtében megszűnne, inkább annak elutasítását erősítik. Amint azok szövegéből kitűnik, azok elismerik a védjegybíróság mérlegelési jogkörét (a „felfüggesztheti" szó használata e tekintetben nem hagy kétséget), amely bíróság a védjegyjogosult arra vonatkozó kérelme esetén, hogy az érvényesség kérdésének elbírálását utalják a Hivatal elé, a felek meghallgatását követően minden esetben dönthet úgy, hogy maga határoz a viszontkeresetről.

65. Ellentmondana tehát a rendelet rendszerének – amely kifejezetten mérlegelési jogkört biztosít a védjegybíróságnak a jogosult arra vonatkozó kérelme esetén, hogy az érvényesség kérdésének elbírálását utalják a Hivatal elé –, ha elismernénk, hogy a védjegyjogosult a védjegybitorlási keresettől való elállásával minden esetben a védjegybíróság hatáskörének megszűnését idézi elő az utóbbi általi bármely értékeléstől függetlenül.

66. Következésképpen úgy vélem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felhozott érvek nem perdöntőek. Ezzel szemben úgy vélem, hogy a kérdést a *perpetuatio fori* általános elve alapján kell megoldani. Természetesen mindezt az uniós jog értelmében anélkül, hogy a 2017/1001 rendelet 129. cikkének (3) bekezdésében foglalt hivatkozás alapján a nemzeti eljárásjog azon rendelkezéseihez kellene folyamodni, amelyek kimondják ezt az elvet. [31]

67. Ezen elv értelmében általában véve, ha már a joghatósággal rendelkező bírósághoz fordultak, akkor az abban az esetben is megtartja joghatóságát, ha a joghatóság megállapításának alapjául szolgáló kapcsolótényező a bírósági eljárás időtartama alatt megváltozik. [32] Ezen elv azon kár

[31] Amint az említésre került, a németországi többségi álláspont szerint a ZPO 261. cikke (3) bekezdésének 2. pontja alkalmazandó, amely szerint a megkeresett bíróság hatáskörét nem érinti a hatáskört megalapozó körülmények megváltozása.

[32] Lásd még: Szpunar főtanácsnok A ügyre vonatkozó indítványa (C-716/17, EU:C:2019:262, 74. pont).

elkerülésére irányul, amelyet a peres felek akkor szenvednének el, ha a joghatóság megállapításának alapjául szolgáló körülményeknek az eljárás során bekövetkezett megváltozása miatt megszűnne annak a bíróságnak a joghatósága, amely előtt az ügyet megindították.

68. Kétségtelen, hogy az uniós jog ismeri ezt az elvet. Ezzel kapcsolatban érdemes felidézni a 2007. október 11-i Freeport ítéletet,[33] amely kifejezetten a kereset benyújtásának pillanatát tekintette referenciapontnak a keresetek közötti kapcsolat fennállásának megítélésénél a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontja szerinti joghatóság megállapítása szempontjából.

69. Lásd még Jääskinen főtanácsnok[34] CDC Hydrogen Peroxide ügyre vonatkozó 2014. december 11-i indítványát, valamint a Bíróság által ugyanebben az ügyben hozott 2015. május 21-i ítéletet, amely szintén a 44/2001 rendeletre vonatkozik. Ezen alkalommal a *perpetuatio fori* elve alapján megállapítást nyert, hogy a keresettel megkeresett bíróság joghatósága, amelyet az alperesek egyikének lakóhelye alapján határoztak meg, a joghatóságot megalapozó alperessel szemben előterjesztett keresettől való elállás esetén sem szűnik meg.[35]

70. A *perpetuatio fori* elve képezte továbbá a 2006. január 17-i Staubitz–Schreiber ítélet[36] alapját, ahol a Bíróság úgy értelmezte az 1346/2000 rendeletet,[37] hogy abban az esetben is, ha az adós a kérelem benyújtását követően, de az eljárás megindítása előtt másik tagállam területére helyezi fő érdekeltségeinek központját, továbbra is annak a tagállamnak a bírósága rendelkezik joghatósággal a fizetésképtelenségi eljárás megindítására, amelynek területén az adós fő érdekeltségeinek központja található abban az időpontban, amikor az adós a fizetésképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelmet benyújtja.

71. A *perpetuatio fori* elvére emlékeztet továbbá Szpunar főtanácsnok a Carl Gendreau ügyben[38] 2014. szeptember 24-én előterjesztett állásfoglalásában, valamint az A. ügyre[39] vonatkozó 2019. március 27-i indítványában és a Novo Banco ügyre[40] vonatkozó 2020. április 30-i indítványában.

72. A szóban forgó elv megtalálható továbbá a „Brüsszel IIa” rendelet alkalmazására vonatkozó gyakorlati útmutatóban[41], és a Nemzetközi Magánjogi Intézet is megerősítette azt az 1981. évi dijoni ülésén.[42] Emellett a *perpetuatio fori* számos jogrendszerben megtalálható. Ismeretes többek között a német, olasz, francia és spanyol jogban.

33 2007. október 11-i Freeport ítélet (C-98/06, EU:C:2007:595, 54. pont).

34 Jääskinen főtanácsnok CDC Hydrogen Peroxide ügyre vonatkozó indítványa (C-352/13, EU:C:2014:2443, 76-83. pont).

35 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet (C-352/13, EU:C:2015:335, 28. pont), ahol a Bíróság a *perpetuatio fori* elvének kifejezett kimondása nélkül is ténylegesen alkalmazta azt.

36 2006. január 17-i Staubitz–Schreiber ítélet (C-1/04, EU:C:2006:39). Lásd még: Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok ugyanezen ügyre vonatkozó indítványa (C-1/04, EU:C:2005:500).

37 A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i EK tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.).

38 C-376/14 PPU, EU:C:2014:2275, 37. lábjegyzet.

39 C-716/17, EU:C:2019:262, 74. pont.

40 C-253/19, EU:C:2020:328, 23. pont.

41 Az Európai Bizottság által 2016. június 20-án kiadott, a „Brüsszel IIa” rendelet alkalmazására vonatkozó gyakorlati útmutató, elérhető az alábbi weboldalon: https://op.europa.eu/it/publication-detail/-/publication/f7d39509-3f10-4ae2-b993-53ac6b9f93ed.

42 A francia nyelven elérhető dokumentumban (elérhető az alábbi weboldalon: https://www.idi-iil.org/app/uploads/2017/06/1981_dijon_01_fr.pdf), amely a „Le problème intertemporel en droit international privé” címet viseli, a következő olvasható: „Les changements intervenant en cours de procédure dans les faits qui constituent le fondement de la compétence juridictionnelle ne privent pas la juridiction de sa compétence et n'affectent normalement pas la reconnaissance ou l'exécution de ses décisions dans d'autres États.”

73. Végezetül meg kell jegyezni, hogy ezt az elvet a Bíróság és a Törvényszék közötti hatáskörmegosztás keretében is alkalmazták. Az IAMA Consulting végzés alapjául szolgáló ügyben – a Közösség által kötött szerződésben foglalt választottbírósági kikötés alapján eljáró – Törvényszék megküldte a Bíróságnak a Bizottság által megfogalmazott viszontkeresetet, miután elfogadhatatlannak nyilvánította a felperes társaság által előterjesztett kereseteket.[43] A Törvényszék megállapította, hogy a Bíróság rendelkezik hatáskörrel e kereset elbírálására az EK 225. cikk (1) bekezdésének a Bíróság akkor hatályos alapokmánya 51. cikkével összefüggésben értelmezett rendelkezése alapján, amelynek értelmében a Közösség intézményei által benyújtott keresetek elbírálása a Bíróság hatáskörébe tartoznak. A Bíróság először is arra emlékeztetett, hogy a közösségi igazságszolgáltatási rendszer akkoriban a felperesi minőségre összpontosítva pontosan lehatárolta a Bíróság és a Törvényszék megfelelő hatásköreit oly módon, hogy e két bíróság közül az egyiknek a kereset tárgyában való határozathozatalra vonatkozó hatásköre szükségszerűen kizárta a másik hatáskörét.[44] A következőkben pontosította, hogy „[a] jogorvoslatok közösségi jogi rendszerében az alapkereset elbírálására irányuló hatáskör magában foglalja a minden olyan viszontkereset elbírálására irányuló hatáskört, amelyet a kereset alapjául szolgálóval azonos aktusra vagy tényállásra vonatkozó, ugyanazon eljárásban nyújtottak be”, és hogy ez a hatáskör különösen a pergazdaságossági érdeken alapul.[45] Végül a Bíróság megjegyezte, hogy az a tény, hogy a keresetet elutasították, és ezért a viszontkereset elvesztette esetleges jellegét, nem szüntette meg a Törvényszéknek az e kereset eldöntésére vonatkozó hatáskörét.[46]

74. A fentiek alapján úgy vélem, hogy a *perpetuatio fori* elvét a jelen ügyben is alkalmazni kell. E tekintetben a 2017/1001 rendelet 122. cikkében foglalt, a joghatóságról, valamint az ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló szabályozásra vonatkozó hivatkozást tartom relevánsnak, amely szabályozás tekintetében a fent említett ítélkezési gyakorlat a *perpetuatio fori* elvét alkalmazhatónak ítélte. Ha ugyanis ennek az elvnek az alkalmazhatósága nem vitatható, amikor az uniós védjegyekkel kapcsolatos keresetek tekintetében a joghatóság különböző tagállamok közötti megosztásáról van szó, akkor nem látom okát, hogy miért kellene más következtetésre jutni a jelen ügyben, amelyben valójában a bírósági vagy kvázi bírósági hatáskör telepítésének szabályairól van szó.

75. A *perpetuatio fori* elve egyébként a joghatóságnak a viszontkereset benyújtásakor történő rögzítésével garantálja a jogbiztonságot, és elkerüli a pergazdaságosság elvére és az alperes védelemhez való jogára nézve véleményem szerint jelentős hátrányos következményeket, amik abból erednek, hogy az alapkeresettől való elállásnak jelentőséget tulajdonítanak.

[43] Lásd: 2003. november 25-i IAMA Consulting kontra Bizottság végzés (T-85/01, EU:T:2003:309).

[44] Lásd: 2004. május 27-i Bizottság kontra IAMA Consulting végzés (C-517/03, még nem tették közzé, EU:C:2004:326, 15. pont).

[45] Lásd: 2004. május 27-i Bizottság kontra IAMA Consulting végzés (C-517/03, még nem tették közzé, EU:C:2004:326, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[46] Lásd: 2004. május 27-i Bizottság kontra IAMA Consulting végzés (C-517/03, még nem tették közzé, EU:C:2004:326, 20. pont). Ugyanebben az értelemben a 2013. szeptember 16-i GL2006 Europe kontra Bizottság ítélet (T-435/09, EU:T:2013:439, 45–47. pont), amelyet a választottbírósági kikötés alapján a joghatósága alá tartozó eljárás keretében hozott az EUMSZ 272. cikk értelmében. Ez alkalommal a Törvényszék – miután kiemelte a Bizottság által a társaság alapkeresetével összefüggésben benyújtott viszontkereset elkülönült természetét – úgy ítélte meg, hogy állást kell foglalnia e kereset tárgyában annak ellenére, hogy kimondta, hogy nem hozhat határozatot az alapkereset tárgyában, amely okafogyottá vált, mivel megszűnt a felperes ügyvédi képviselete. Lásd még: 2013. július 9-i Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentrokontra Bizottság ítélet (T-552/11, még nem tették közzé, EU:T:2013:349, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), amelynek megoldását a Bíróság nem kérdőjelezte meg a fellebbezés tárgyában hozott ítéletében (lásd: 2015. szeptember 9-i Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentrokontra Bizottság ítélet, C-506/13 P, EU:C:2015:562).

76. Példaként tekintsük azt az esetet, amikor egy bonyolult és költséges vizsgálattal kísért vagy akár a fellebbezés szakaszában járó eljárás vége felé a felperes eláll a védjegybitorlási keresettől, mert felismeri a valószínű elutasítást, amellyel szembesülne. Az a körülmény, hogy a védjegybíróság a viszontkereset tekintetében már nem rendelkezik hatáskörrel, arra kötelezné az alperest, hogy újra megindítsa az eljárást a Hivatal előtt.

77. Nem tűnik vitathatónak számomra, hogy az elvégzett tevékenység és az elsőfokú eljárással eltöltött idő semmibe vételével az eljárás/pergazdaságosság elve sérül, amely elv nemcsak a bíróság tevékenységét, hanem a Hivatal közigazgatási tevékenységét is jellemzi, tekintettel arra, hogy egymást átfedő tevékenységek megkettőzéséről lenne szó, amely a 2017/1001 rendelet alapján egyenértékű eredményekhez vezetne. Az alperesnek emellett többletköltségeket kellene viselnie a Hivatal előtti eljárás megindításával összefüggésben. Meg kell jegyezni, hogy ezek a negatív következmények automatikusan erednének azon döntésből – az alapkeresettől való elállásból –, amelyet azon személy hozott meg, aki a viszontkereset tekintetében ellenérdekű fél.

78. A felkínált értelmezés nincs ellentmondásban a 2017/1001 rendeletben foglalt szabályozás sajátos céljával.

79. Amint azt már említettem, a 2017/1001 rendelet (32) preambulumbekezdéséből egyértelműen kitűnik, hogy a szóban forgó szabályozás alapján elengedhetetlen, hogy „az európai uniós védjegyek érvényessége és bitorlása tárgyában hozott határozatok az Unió egész területére kiterjedő hatállyal bírjanak, ugyanis ez az egyetlen módja annak, hogy elkerülhetők legyenek a bíróságok, illetve a Hivatal által hozott határozatok közötti ellentmondások, továbbá, hogy megőrizhető legyen az európai uniós védjegyek egységes jellege”.

80. Márpedig a szóban forgó szabályozás és a védjegybíróságnak a törlés iránti viszontkeresetek elbírálására vonatkozó hatásköre eredetének alapjául szolgáló célokat nem érintik a védjegybitorlási alapkeresetet megszüntető események. Ez utóbbiak ugyanis nem eredményeznek több eljárást, mivel az eljárás egyetlen szerv előtt folyik, és nem befolyásolják a nemzeti védjegybíróság védjegy érvényességére vonatkozó határozatának *erga omnes* hatályát sem. Ennélfogva teljesülnek a pergazdaságosságra és a védjegyoltalomnak az egész Unión belüli egységességére vonatkozó követelmények. Emellett nem áll fenn az egymásnak ellentmondó határozatok veszélye, mivel a kérdést elbíráló szerv egyetlen szerv.

81. Összefoglalva a fentiekben kifejtett okok összessége alapján úgy vélem, hogy a védjegybíróság még azt követően is hatáskörrel rendelkezik az európai uniós védjegynek a rendelet 128. cikke értelmében vett viszontkeresettel kért törléséről való döntéshozatalra, hogy a védjegybitorlási alapkeresettől érvényesen elálltak.

VI. Végkövetkeztetés

82. A fenti megfontolások alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy az Oberlandesgericht München (müncheni regionális felsőbíróság, Németország) által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdésre a következőképpen válaszoljon:

„Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 124. cikkének d) pontját és 128. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az európai uniós védjegybíróság még azt követően is hatáskörrel rendelkezik az európai uniós védjegynek a rendelet

128. cikke értelmében vett viszontkeresettel kért törléséről való döntéshozatalra, hogy az ezen európai uniós védjegyre alapított, a 124. cikk a) pontja értelmében vett védjegybitorlási keresettől érvényesen elálltak.”